

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Експертиза товарів та послуг

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Експертиза товарів та послуг»

на тему:

«Аналіз вітчизняного сортименту та товарознавча оцінка нових столових сортів
винограду»

Виконавець:

Студентка 69 групи факультету
Міжнародної економіки
Рубан Марина Леонідівні

_____
/підпис/

Науковий керівник:

доцент, доктор с.-г. наук
Зеленянська Наталя Миколаївна

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Незважаючи на сприятливі ґрунтово-кліматичні умови вирощування столового винограду на Півдні України, його площі з кожним роком стрімко зменшуються. У зв'язку з цим забезпеченість ним населення в Україні становить всього 2,4 кг на людину, у той час як згідно з фізіологічною нормою (за даними Міжнародної організації охорони здоров'я), має бути 8–10 кг. Одним із головних факторів вирішення цієї проблеми є інтенсифікація розвитку столового виноградарства на основі вдосконалення вітчизняного сортименту. Враховуючи зростаючі потреби населення у високоякісних продуктах харчування, актуальним є виробництво столового винограду і, особливо сортів, що характеризуються високою біологічною цінністю. Агробіологічна характеристика більшості столових сортів винограду, включених до сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2015 рік наведена у багатьох літературних джерелах, але їх біохімічна характеристика відсутня. Тому дуже важливими на даному етапі є наукові дослідження, направлені на вивчення нових, перспективних сортів винограду з метою поповнення вітчизняного сортименту і забезпечення населення високоякісним, цінним у харчовому відношенні продуктом. У зв'язку з цим дослідження нових і перспективних сортів вітчизняної селекції стають особливо актуальними.

Мета дослідження проведення аналізу сучасного сортименту столового винограду в Україні, дослідження основних споживчих властивостей нових, перспективних столових сортів винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова» для їх практичного впровадження і розширення вітчизняного сортименту.

Завдання дослідження:

- визначити стан та перспективи розвитку столового виноградарства в Україні;
- встановити основні етапи формування сортименту винограду, проаналізувати сучасний асортимент столового винограду в Україні і дати подальший прогноз його становлення;

- дослідити продуктивність та визначити показники якості врожаю нових перспективних столових сортів винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова»;
- дослідити хімічні, фізичні, органолептичні споживчі властивості винограду нових перспективних столових сортів селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова»;
- скласти товарознавчу характеристику нових перспективних сортів столового винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова».

Об'єкт дослідження – нові, перспективні столові сорти винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова».

Предмет досліджень – хімічні, фізичні, органолептичні властивості столового винограду, агробіологічні показники урожаю столових сортів винограду, сортимент винограду.

Методи досліджень - фізико-хімічні методи визначення цукристості, кислотності, білків та амінокислот, мінеральних речовин (калій, натрій, кальцій, фосфор), вітаміну С. Органолептичні методи використовувались для визначення дегустаційної оцінки і товарності столових сортів винограду. Математичні методи (дисперсійний і кореляційний аналіз з використанням комп'ютерної програми Statistica 6.), використовували при обробці експериментальних даних.

Інформаційна база дослідження. В роботі використовували закони, державні стандарти України, навчальні посібники, матеріали наукових конференцій та періодичних видань та матеріали, що були надані під час проходження практики у ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 123 сторінки. Основний зміст викладено на 96 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 20 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Зеленьянська Н. М., Рубан М. Л. Столовий виноград – актуальна проблема сьогодення в Україні // Zbiór artykułów naukowych z Konferencji

Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii. (30.11.2017) - Warszawa, 2017. – 127-133 str.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні основи товарознавчої характеристики та споживчих властивостей столового винограду*» розкрито харчову цінність винограду, його роль у процесі ампелотерапії. Наведено та охарактеризовано товарознавчу характеристику столового винограду, яка включає походження, будову і структурно-механічні характеристики складових частин гребня, ягід, хімічний склад і харчовосмакову цінність, транспортабельність.

У другому розділі «*Аналіз ринку та вітчизняного сортименту столового винограду України*» проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку виробництва і споживання столового винограду в Україні, визначено основні етапи формування промислового сортименту винограду в Україні, починаючи з кінця ХІХ століття і по теперішній час. Представлено сучасний промисловий конвеєр столових сортів в Україні, який включає сорти винограду від надраних до дуже пізніх строків дозрівання, великоплідні та великоягідні сорти з різною гамою забарвлення ягід. Визначено недоліки сортименту, який представлений у Державному Реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні за 2016 – 2017 рік і на основі селекційних результатів роботи ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова» спрогнозовано широкий перелік столових сортів винограду для України. Він здатен задовольнити найвибагливішого споживача. Оскільки палітра цього сортименту характеризується різноманітністю форм, смаків та забарвлення плодів нових перспективних генотипів столового винограду і буде зумовлювати значний попит на них на ринку.

У третьому розділі «*Товарознавча оцінка столових сортів винограду нової селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова»*» досліджено хімічні (вміст води, сухих речовин, вуглеводів, органічних кислот, мікроелементів, білкових речовин,

вітамінів), фізичні (механічний склад та механічні властивості) та органолептичні (дегустаційна оцінка) властивості столових сортів винограду з різними строками дозрівання – Аркадія, Флора, Кардішах (сорті раннього строку дозрівання), Кишмиш таїровський (сорт ранньо-середнього строку дозрівання, безнасінневий), Кобзар, Одеський сувенір, Оригінал (сорті середнього строку дозрівання), Загадка, Комета (сорті пізнього строку дозрівання). Проведено їх порівняння з такими контрольними сортами як Мускат жемчужний, Королева виноградників та Молдова. Достовірність отриманих результатів підтверджено дисперсійним та кореляційним аналізом. На основі цих результатів вперше надано та представлено товарознавчу характеристику дев'яти нових столових сортів винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», включених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Вона включає визначення: строків дозрівання, стійкості до біотичних і абіотичних факторів довкілля, урожайність, товарність, механічні властивості грон та ягід, дегустаційну оцінку та біологічну цінність ягід.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Встановлено, що площі виноградних насаджень, у т.ч. і столових сортів, характеризуються стійкою тенденцією до скорочення. Порівняно з 2001-2005 рр. вони скоротилися на 33,3%, це спричинило невідповідність фізіологічній нормі споживання свіжого винограду населенням України. Одним із шляхів виходу виноградарської галузі із такого кризового стану є збагачення та вдосконалення вітчизняного сортименту столових сортів винограду, який забезпечить безперервне споживання винограду у свіжому вигляді протягом 4-5 місяців.

2. Вперше проведено комплексне дослідження хімічних, фізичних та органолептичних властивостей нових столових сортів винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», включених до Реєстру сортів України – Аркадія, Флора, Кардишах, Кишмиш таїровський, Кобзар, Оригінал, Одеський сувенір, Загадка, Комета. Встановлено, що ці сорти та форми мали позитивні переваги за вказаними показниками над контрольними сортами – Мускат жемчужний, Королева

виноградників, Молдова, що позначилося на вищій дегустаційній оцінці свіжого винограду (середнє значення дегустаційної оцінки досліджуваних сортів дорівнювало 8,3 бали, контрольних 7,6 бали) та вищій його біологічній цінності (вищий вміст сухих речовин, цукрів, вітамінів мінеральних речовин).

3. Вперше на основі отриманих результатів складено повну товарознавчу характеристику столових сортів винограду різних строків дозрівання. Товарознавча характеристика столових сортів винограду включає агробіологічні та господарські показники (урожайність, товарність, транспортабельність, стійкість до морозу, шкідників, хвороб), хімічні показники (вміст сухих речовин і води, вітамінів, органічних кислоти, білків і азотистих небілкових сполук, макроелементів, вуглеводів) та фізичні показники (механічний склад гроно, зусилля на відрив та роздавлювання ягід).

АНОТАЦІЯ

Рубан М.Л., «Аналіз вітчизняного сортименту та товарознавча оцінка нових
столових сортів винограду»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

«076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою «Експертиза товарів та послуг»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – нові, перспективні столові сорти винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова», предмет дослідження - хімічні, фізичні, органолептичні властивості столового винограду, агробіологічні показники урожаю столових сортів винограду, сортимент винограду.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти товарознавчої характеристики та споживчих властивостей столового винограду та практичні аспекти подальшої інтенсифікації розвитку столового виноградарства в Україні.

Проаналізовано сучасний стан та вітчизняний сортимент столового винограду в Україні, визначено його переваги та недоліки. Досліджено продуктивність, якість врожаю та хімічні, фізичні, органолептичні споживчі властивості винограду нових перспективних столових сортів селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова.

Запропоновано розширений перелік вітчизняних столових сортів винограду для споживання у свіжому вигляді протягом 4 – 5 місяців. Різновидом такого переліку є представлений «Конвеєр столових сортів винограду».

Вперше надано та представлено товарознавчу характеристику дев'яти нових столових сортів винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», включених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні.

Ключові слова: виноград, столові сорти, сортимент, конвеєр сортів, споживчі властивості, товарознавча характеристика.

ANNOTATION

Ruban M.L., «Analysis of domestic assortment and commodity evaluation of new table grape varieties»,

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stock-taking activities» under the master's program under the program «Examination of goods and services »,

Odessa National Economic University
Odessa, 2017

Thesis consists of three chapters. Object of study – new, promising table varieties of grapes of breeding Institute of Viticulture and Wine of V.E. Tairov.

Subject of research - chemical, physical, organoleptic properties of table grapes, agrobiological indicators of the harvest of table grapes, assortment.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of commodity characteristics and consumer properties of table grapes and practical aspects of the further intensification of the development of table viticulture growing in Ukraine.

The present state and national assortment of table grapes in Ukraine are analyzed, its advantages and disadvantages are determined.

It is proposed an expanded list of domestic table grape varieties for fresh consumption for 4-5 months is offered. A variety of such a list is represented by "Conveyor of table grape varieties".

For the first time, presented the commodity characteristics of nine new table grapes of selection of Institute of Viticulture and Wine of V.E. Tairov", included in the State Register of plant varieties, suitable for distribution in Ukraine.

Key words: grapes, varieties, assortment, conveyor varieties, consumer properties, commodity characteristics.